

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
Навчально-науковий інститут економіки і права
Кафедра туризму і готельно-ресторанної справи

ТУРИЗМ І ГОСТИННІСТЬ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

*Матеріали V Міжнародної
науково-практичної конференції*

(21 жовтня 2020 р., м. Черкаси)

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
Черкаська обласна державна адміністрація;
Університет Марії Кюрі-Складовської (Польща);
Варшавський університет Туризму і Іноземних мов;
Гомельський державний університет імені Ф. Скорини.
ISMA Вища школа менеджменту інформаційних систем
Краківський економічний університет, м. Краків, Польща;
Державний університет ім. А. Руссо, Молдова
Київський національний університет імені Тараса Шевченка;
Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»;
Центральноукраїнський національний технічний університет.
Уманський національний університет садівництва;
Всеукраїнська громадська організація «Туристична палата України»

ТУРИЗМ І ГОСТИННІСТЬ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

*Матеріали V Міжнародної
науково-практичної конференції*

(21 жовтня 2020 р., м. Черкаси)

Черкаси
Видавець Юлія Чабаненко
2020

УДК 338.48:33214

ББК 65.43

Т 88

Рецензент: **Петкова Л.О.**, завідувач кафедри міжнародної економіки Черкаського державного технологічного університету, доктор економічних наук, професор

*Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
(протокол № 2 від 5 листопада 2020 року)*

2

Відповідальні за випуск Красномовець В. А., Пасека С. Р.

Т 88 Туризм і гостинність: стан, проблеми, перспективи : матер. V Міжнар. наук.-практ. конф. (21 жовтня 2020 р., м. Черкаси). – Черкаси : Вид-ць Юлія Чабаненко, 2020. – 113 с.

У збірнику представлені статті вчених, молодих дослідників, представників туристського бізнесу, присвячені теоретичним і прикладним питанням туризму і гостинності, маркетингу та менеджменту у сфері туризму і гостинності, економічним проблемам у розвитку туризму і готельно-ресторанного бізнесу, професійному розвитку персоналу і корпоративній культурі, формуванню соціального капіталу у сфері туризму та готельно-ресторанного бізнесу, інфраструктурі туризму, аспектам конкурентоспроможності підприємств туристичної галузі, розвитку окремих видів туризму, організації дозвілля та відпочинку туристів, міжнародному співробітництву в галузі туризму.

ББК 65.43

© ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2020

ЗМІСТ

Секція 1. Туризм і гостинність: теорія і практика

Транченко Л. В. Историческое развитие в сфере туризма и гостеприимства	7
Терещук Н. В. Інновації в готельних підприємствах.....	9
Карпенко Ю. В., Прокопенко І. В. Інститут туризму та функції громадянського суспільства.....	12
Тищенко О. Л. Інноваційні види розвитку туризму.....	14
Демко В. С. Ефективні моделі підприємницької діяльності в сфері зеленого туризму.....	16
Денисова Є. О. Туризм і гостинність: теорія і практика.....	18
Скіданов О. А. Доцільність міжнародного співробітництва в туризмі.....	21
Рознай Ю. М. Інституційне середовище туристичного бізнесу в Україні.....	24

Секція 2. Маркетинг і менеджмент у сфері туризму і гостинності

Бутко Н. В., Дроботова М. В. Аромат – маркетинговий інструмент підвищення якості готельних послуг.....	27
Грабевник С. М. Планування рекламної кампанії туристичних підприємств Тернопільської області.....	30
Кривенко А. Б. Системи управління якістю в туризмі.....	33
Пустова О. І., Башловка Д. С. Ефективність менеджменту туристичного підприємства.....	35

Секція 3. Економічні проблеми у розвитку туризму і готельно-ресторанного бізнесу

Пасєка С. Р. Теоретичні підходи до визначення категорії «сільський зелений туризм».....	38
Шуканов П. В., Логвин М. М., Куртов О. І. Туристично-краєзнавча діяльність як важлива складова розвитку внутрішнього туризму.....	41
Яценко В. М. Методи бізнес-планування продажу туристичного продукту.....	44

<i>Raisa Kozhukhivska</i>	
Formation of specificity of a state policy to ensure on economic security of hospitality enterprises.....	47
<i>Дробиш Л. В.</i>	
Ефективність туристичної діяльності: чинники формування та інструменти її підвищення.....	50
<i>Малюга Л. М.</i>	
Туризм і гостинність: перспективи розвитку.....	53
<i>Тараненко О. О., Карпенко Н. М.</i>	
Тенденції розвитку організаційних форм туризму в Україні.....	56
<i>Тимчук С. В.</i>	
Розвиток індустрії туризму в умовах світових кризових явищ.....	59
<i>Бойко Н. С.</i>	
Особливості розміщення туристів на круїзних лайнерах.....	62
<i>Власенко В. Ю.</i>	
Визначення проблеми та план розвитку туризму у Херсонській області на 2020-2021 роки.....	64
<i>Горзов В. В.</i>	
Фактори, що впливають на рівень конкурентоспроможності підприємств ринку туристичних послуг.....	67
<i>Зуб К. Ю.</i>	
Фактори впливу на ресторанний бізнес України.....	69
<i>Карнаушенко Т.В.</i>	
Аналіз туристсько-рекреаційного потенціалу Рівненської області у контексті розвитку туризму.....	71
<i>Конишева Ю.Ю., Бутенко Л. Ю.</i>	
Проблеми розвитку еко-готелів.....	74
<i>Кузка Л. М.</i>	
Туристсько-рекреаційні ресурси як важлива умова розвитку туризму Вінницької області.....	78
<i>Ядчишин А. Ю.</i>	
Регіональний туризм як фактор соціально-економічного розвитку економіки.....	80

Секція 4. Інфраструктура туризму

<i>Гладкий О. В., Романова А. М.</i>	
Методи проектування послуг СПА та велнес туризму лакшері сегменту.....	84
<i>Миколюк О.А., Бобровник В.М.</i>	
Економіко-статистичне дослідження оцінки конкурентоспроможності підприємств сфери гостинності.....	86
<i>Костюкова О. М., Гелевера Д. В.</i>	
Визначні особисті України у навчальних комплексних екскурсіях по Драбівському регіону Черкаської області.....	89

Костюкова О. М., Мальована А.О.	
Селянські реформи ХІХ – початку ХХ століття у контексті історико – краєзнавчих екскурсій по Чигиринщині.....	91
Радченко О. М.	
Революційна топонімія українських міст за матеріалами радянських путівників під ред. Олександра Радо.....	94
Власенко В. Ю.	
Туристичні ресурси як умова розвитку туризму на Херсонщині.....	96
Грабевник С. М.	
Перспективи розвитку туризму у Тернопільській області.....	98
Завалко А. І.	
Особливості розвитку туризму в Кіровоградській області.....	102
Красномовець В. А.	
Особливості проектування курортних готелів.....	104
Кузка Л. М.	
Планування розвитку туристичної галузі Вінницької області.....	106
Нестеренко В.В.	
Рекреаційні ресурси та інфраструктурне забезпечення лікувально-оздоровчого туризму.....	109
Трохименко А. Ф.	
Проблеми і перспективи розвитку конгрес-туризму в Україні.....	111

Тараненко О. О.

кандидат економічних наук, доцент

Карпенко Н. М.

*доцент кафедри туристичного та готельного бізнесу
Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі», м. Полтава, Україна*

ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ФОРМ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Позитивні соціально-економічні наслідки та різноманітність видів роблять туризм економічно привабливим видом діяльності та дозволяють кожній країні знайти своє місце на міжнародному туристичному ринку. Існуючі організаційні форми туризму дозволяють гнучко коригувати державну туристичну політику для управління туристичними потоками з метою протидії сучасним внутрішньодержавним та міжнародним викликам, що особливо актуально в умовах сучасної пандемії коронавірусу.

Кількість туристів, обслуговуваних туроператорами та турагентами в Україні за 2015-2019 рр. збільшилася на 4112,5 тис. осіб або на 203,6 % і досягла 6132,1 тис. осіб. Слід зазначити, що зростання цього показника у розрізі різних форм туризму було досить нерівномірним (рис. 1).

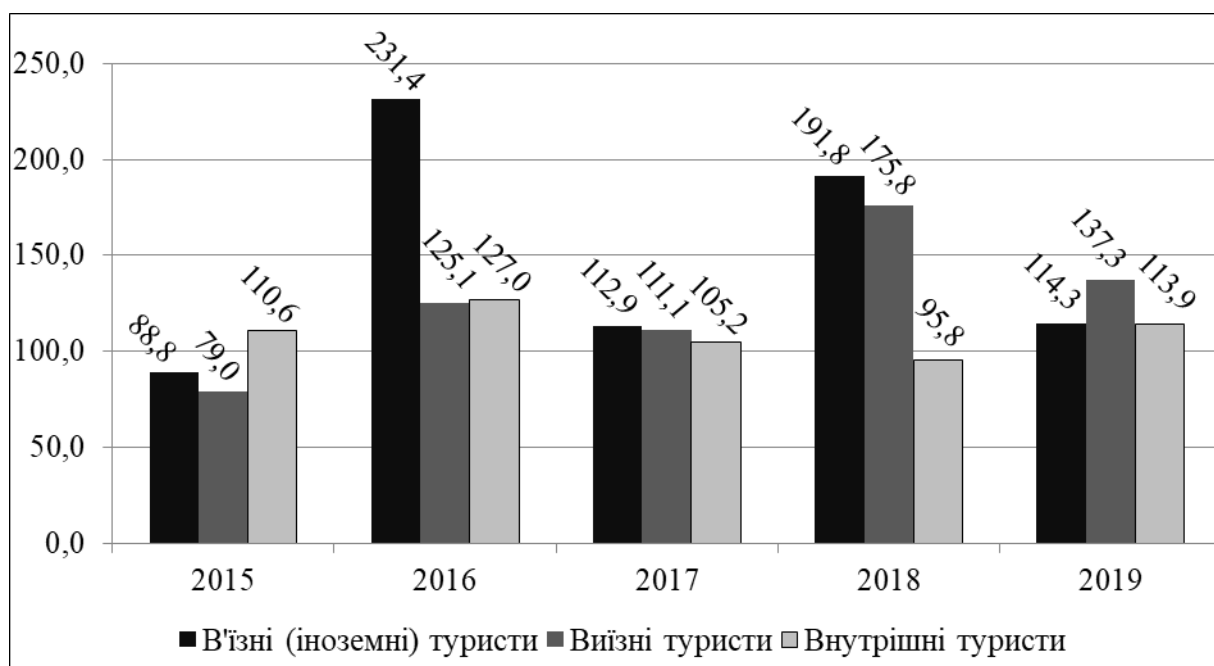

Рис. 1. – Динаміка в'їзних, виїзних та внутрішніх туристичних потоків в Україні, 2015-2019 рр., у % до попереднього періоду (складено авторами за даними [1])

За 2015-2019 рр. в Україні обсяг в'їзного туристичного потоку збільшився на 472,9 %, виїзного – на 235,4 % та внутрішнього – на 45,4 %. Найвищі середньорічні темпи приросту також мали в'їзний та виїзний туристичні потоки, що в значній мірі зумовлено відносною стабілізацією соціально-

економічного становища в країні.

Незважаючи на позитивну динаміку в'їзного туристичного потоку, його питома вага в загальному обсязі туристів, що обслуговувалися туроператорами і турагентами в Україні у 2019 р., становить лише 1,4 %, тоді як для виїзного – 90,1 % та для внутрішнього – 8,5 %.

Аналіз структурних відмінностей в'їзних, виїзних та внутрішніх туристичних потоків в розрізі видів туризму за метою поїздки окреслює пріоритетні напрями розвитку економічно привабливих для української економіки форм туризму (табл. 1).

Таблиця 1 - Структура в'їзних, виїзних та внутрішніх туристичних потоків в Україні у 2019 р. за метою поїздки (складено авторами за даними [1])

Мета поїздки	В'їзні (іноземні) туристи		Виїзні туристи		Внутрішні туристи	
	чисельність, осіб	питома вага, %	чисельність, осіб	питома вага, %	чисельність, осіб	питома вага, %
Службова, ділова, навчання	5324	6,13	91778	1,66	174069	33,45
Дозвілля, відпочинок	61027	70,28	5407575	97,88	293043	56,31
Лікування	2812	3,24	18255	0,33	44862	8,62
Спортивний туризм	194	0,22	1599	0,03	2453	0,47
Спеціалізований туризм	16874	19,43	1985	0,04	2670	0,51
Інше	609	0,70	3674	0,07	3294	0,63
Разом	86840	100,00	5524866	100,00	520391	100,00

Іноземні туристи відвідували Україну у 2019 р. переважно з метою відпочинку (70,28 %) та отримання послуг спеціалізованого туризму (19,43 %). Українці подорожували за кордон переважно з метою відпочинку (97,88 %), а територією України – з метою відпочинку (56,31 %) та службовими, діловими та освітніми цілями (33,45 %). Диспропорції в структурах цих туристичних потоків дозволяють виокремити кілька основних напрямів розвитку туризму на території України: збільшення попиту українців на спеціалізовані види туризму, попит на який серед іноземців більше ніж у 6 разів перевищує вітчизняний; збільшувати попит іноземців на послуги лікувального туризму, що серед українців користується більшим попитом, зокрема через нижчу вартість; збільшувати попит іноземців на освітні послуги, зокрема через краще співвідношення ціна/якість відносно послуг інших країн; збільшувати кількість відпочиваючих співвітчизників на території своєї країни.

У першому півріччі 2020 р. світова індустрія туризму перебувала у кризовому стані внаслідок поширення пандемії коронавірусу. У червні 2020 р. порівняно аналогічним показником 2019 р. кількість міжнародних туристів зменшилася на 93 %. Згідно даних ЮНВТО, протягом першої половини 2020 р. число міжнародних туристичних прибуттів зменшилося на 65 %, що призвело

до втрати 440 млн міжнародних прибуттів і близько 460 млрд доларів для міжнародного туризму [2].

Закриття кордонів переважної більшості країн світу і введення відповідних обмежень на поїздки спричинило падіння не тільки міжнародного, а й внутрішнього туризму. За попередніми підрахунками, втрати вітчизняної індустрії туризму становлять близько 1,5 млрд доларів [3]. Певне поліпшення туристичного попиту почалося у другому півріччі 2020 р. Але оскільки заборона для в'їзду іноземців на територію України припинила дію лише з 28 вересня, а інші країни взагалі забороняють в'їзд іноземців або дозволяють з певними обмеженнями, поштовплення стосується переважно внутрішнього туризму. Про це опосередковано свідчить зростання мобільного трафіку на українських південних курортах у літні місяці 2020 р., порівняно з даними аналогічного періоду 2019 р.: у Одеській, Миколаївській та Херсонській областях зростання склало 30 %; на курорті Кирилівка (Запорізька область, Азовське море) зростання склало 55 %; в місті Бердянськ (Запорізька область, Азовське море) зростання склало 37 %; на азовських курортах Донеччини (Ялта, Урзуф, Білосарайська коса) зростання склало 100-170 % [4].

Кризові явища та активізація внутрішнього туризму дозволила чіткіше окреслити основні проблеми, що стримують повноцінний розвиток як внутрішнього, так і в'їзного туризму: наявність значної диспропорції розвитку різних форм туризму; повільний розвиток туризму в областях України, що мають високий туристичний потенціал; невідповідність ціни туристичних послуг та рівня якості їх надання; недосконалість і нерозвиненість туристичної інфраструктури відносно міжнародних вимог; недосконалість політики оподаткування суб'єктів туристичної діяльності; відсутність ефективних програм розвитку і підтримки галузей, допоміжних для сфери туризму.

Таким чином, на туристичному ринку України відбувається збільшення туристичних потоків за всіма формами туризму. Воно супроводжується значним переважанням виїзного туристичного потоку над в'їзним та внутрішнім. Це потребує реалізації відповідних заходів, що мають враховувати сучасні та потенційні наслідки впливу пандемії коронавірусу на індустрію туризму.

Список використаних джерел:

1. Державний комітет статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 10.10.2020).
2. World Tourism Barometer. Volume 18. Issue 5. URL: <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/wtobarometereng.2020.18.1.5> (дата звернення: 10.10.2020).
3. Туризм після карантину: як пандемія вплинула на галузь і змінила її. URL: <https://dyvys.info/2020/05/14/turyzm-pislya-karantynu-yak-pandemiya-vplynula-na-galuz-i-zminyala-yiyi/> (дата звернення: 10.10.2020).
4. Внутрішній туризм в Україні – на підйомі через COVID-19. Чи надовго? URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/vnytrishniy-turyzm-v-ukraini-covid19/30726545.html> (дата звернення: 10.10.2020).